

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ФАХОВЕ СТАЖУВАННЯ

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

за спеціальністю **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»**
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

робники: (СІ) Терещенко С.І. д.е.н., доцент кафедри, завідувач
едри економіки та підприємництва;

(ІІ) Коблянська І.І., к.е.н., доцент, доцент кафедри
номіки та підприємництва;

(ОМ) Ковальова О.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри
номіки та підприємництва.

годжено:

рант освітньої програми СІ (С.Терещенко)

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Фахове стажування			
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / 2021 рік набору			
5.	Рівень НРК	6			
6.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр, 10 тижнів			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	15			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) заочна		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	450
		-	-	-	
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Ковальова Ольга Михайлівна, к.е.н., доцент кафедри економіки та підприємництва			
10.1	Контактна інформація	olgakovalyovasumy@gmail.com СНАУ, корпус факультету економіки і менеджменту, ауд. 403а			
11.	Загальний опис освітнього компонента	<p>Сучасний фахівець аграрного підприємства має володіти знаннями не лише з економічних дисциплін, а й знаннями з технологічних дисциплін, зокрема агрономії, зоотехнії, ветеринарії тощо. При цьому сучасні реалії вимагають від фахівців вміння практичного застосування набутих теоретичних знань в процесі господарської діяльності.</p> <p>Фахове стажування студентів є невід'ємною складовою підготовки майбутніх бакалаврів, що спрямована на закріплення та поглиблення теоретичних знань та формування навичок практичної роботи зі спеціальності, що сприятиме формуванню у студентів економічного підприємницького мислення та спонукатиме до збільшення показників працевлаштування в Україні.</p> <p>Фахове стажування є черговим етапом навчання і проводиться у 8 семестрі. Під час фахового стажування студенти отримують досвід практичної роботи за спеціальністю, а також збирають інформаційну базу даних з підприємства-бази практики, необхідний для написання звіту, а також для здійснення подальших розрахунків економічних показників, здійснення маржинального аналізу та моделювання ефективності виробничих процесів на дисципліні «Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (ТОПАЗ)», що має практичне спрямування та орієнтована на аграрні підприємства.</p> <p>Проходження практики завершується прилюдним захистом звіту.</p>			
12.	Мета освітнього компонента	Метою фахового стажування є формування навичок практичної роботи зі спеціальності, необхідних для самостійного прийняття управлінських рішень, а також збирання інформаційної бази даних з сільськогосподарського підприємства, що включає економічний, технологічний та ринковий характер і			

		враховує специфіку підприємства – бази стажування.
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки: «Економіка і фінанси підприємств», «Аналіз господарської діяльності», «Інформаційне забезпечення економічних процесів підприємницької діяльності (Топаз)». 2.Освітній компонент є основою для дисциплін: «Виробнича економіка сільськогосподарських підприємств (Топаз)»
14.	Політика академічної доброчесності	Самостійне виконання поставлених завдань відповідно до програми та місця проходження практики. Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.
15.	Організація проведення практики	Практика здійснюється при прямому керівництві з боку кафедри і при безпосередньому керівництві з боку наставника – керівника від підприємства. Офіційною основою для проведення практики є договір, який укладається між університетом та підприємством. Важливим процедурним питанням організації практики є складання графіку її проходження.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після проходження фахового стажування і виконання звіту студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК							Як оцінюється ДРН
	ПРН 2	ПРН 5	ПРН 8	ПРН 11	ПРН 21	ПРН 22	ПРН 23	
ДРН 1: застосовувати усні і письмові комунікації при спілкуванні з керівництвом, зборі інформації, а також при написанні та захисті звіту;	x			x				Прилюдний захист звіту з презентацією
ДРН2: здійснювати самостійний пошук, відбір та обробку інформації з різних джерел та формувати інформаційну базу даних, що включає економічний, технологічний та ринковий характер і враховує специфіку підприємства – бази стажування.		x						Звіт, презентація звіту
ДРН3: аналізувати ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства, економічну ефективність виробництва основних видів продукції аграрного підприємства; фінансово-економічні результати діяльності підприємства;			x	x			x	Звіт
ДРН4: здійснювати моделювання ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків при написанні звіту з практики;					x			Прилюдний захист звіту з презентацією

ДРН5: розробляти оптимальні рішення з фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.						x	Прилюдний захист звіту з презентацією
ДРН6: на основі проведеного за допомогою ІТ-технологій аналізу розробляти стратегії розвитку підприємницьких структур в агропромисловому секторі.						x	Прилюдний захист звіту з презентацією

Примітка.

ПРН 2. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці

ПРН 21. Вміти моделювати ефективність технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків.

ПРН 22. Вибудовувати оптимальні рішення, щодо фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.

ПРН 23. Використовувати ІТ-технології при визначенні стратегії розвитку підприємницьких структур в агропромисловому секторі.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема, питання до розгляду	Форма роботи з документами	Розділ звіту	Орієнтовний розподіл годин
<p>Тема 1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства.</p> <p><i>1.1. Організаційні засади діяльності підприємства.</i> Ознайомлення з аграрним підприємством, екскурсії по структурних підрозділах підприємства. Визначення місця підприємства в ринковому середовищі, партнерських зв'язків та угод. Здійснення характеристики напряму діяльності та рівня спеціалізації діяльності підприємства. Чітко визначити місію підприємства, його місце і роль у галузі. Ознайомитися з законодавчими актами та установчими документами, які регламентують умови діяльності аграрного підприємства-бази стажування, діючою системою оподаткування, сертифікації (ліцензування) продукції. При цьому вказати найменування і відомче підпорядкування, визначити юридичний статус, ціль діяльності та функції підприємства, основні види діяльності підприємства. Охарактеризувати діючу організаційну структуру підприємства, визначити її тип та вказати переваги і</p>	<p>Екскурсія по структурних підрозділах підприємства, ознайомлення з законодавчими актами та установчими документами, наказом про облікову політику, організаційною структурою підприємства, посадовими обов'язками. Аналіз даних: форма № 1. «Баланс». форма № 2. «Звіт про фінансові результати». форма 1-м. «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»; форма №4 «Звіт про власний капітал»; форма №5 «Примітки до</p>	<p>Підготовка 1 розділу звіту. Таблиці для проведення розрахунків і аналізу: Таблиці К1- К4.</p>	64

<p>недоліки такої структури. Представити схему організаційної структури управління. Стисло описати призначення кожної ланки в загальному управлінському процесі, посадових характеристик працівників та розподіл обов'язків між ними. Ознайомитись із організацією економічної служби підприємства, зазначити функції та розподіл завдань між окремими відділами. Описати систему організації праці працівників економічного профілю на підприємстві. Вивчити систему документообігу господарюючого суб'єкта, ознайомитись із веденням синтетичного й аналітичного обліку на підприємстві. Вказати джерела інформації для ведення економічної діяльності та програмне забезпечення, що використовується при систематизації інформації, обліку та звітності. Вказати пропозиції щодо удосконалення організації та функціонування економічної служби суб'єкта господарювання.</p> <p><i>1.2. Аналіз основних економічних показників</i></p> <p>Після розрахунку економічних показників та заповнення таблиць звіту студент повинен їх проаналізувати, вказати тенденції зміни показників діяльності підприємства та проілюструвати аналітичну записку графіками.</p>	<p>річної фінансової звітності»; форма №6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності»; форма 21-заг «Реалізація сільськогосподарської продукції»</p>		
<p>Тема 2 Ресурсний потенціал і ефективність його використання.</p> <p><u>2.1. Земля і ефективність її використання.</u></p> <p>Аналіз розміру та структури земельного фонду, структури посівних площ, сівозміни, ефективності використання сільськогосподарських угідь.</p> <p><u>2.2. Техніко-технологічна база виробництва.</u> Аналіз структури та складу основних фондів даного підприємства: характеристика руху основних фондів (розрахунок коефіцієнтів оновлення, вибуття, приросту; вивчення показників ефективності використання основних фондів (аналіз фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності і технічної озброєності праці); аналіз технічного стану основних фондів за коефіцієнтами зносу і придатності. Амортизація. Норми амортизації і порядок її нарахування. Показники ефективності використання обладнання: екстенсивні, інтенсивні і інтегральні коефіцієнти змінності, коефіцієнт завантаження; характеристика і перспективні форми технологічного розвитку підприємства (модернізація, технологічна переозброєність, капітальний ремонт, заміна). Аналіз складу та ефективності використання машино-тракторного та автопарку.</p>	<p>Аналіз статистичної та фінансової звітності: форма 4-сг «Посівні площі сільськогосподарських культур»; форма 29-сг «Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду»; форма №2-ОЗ ІНВ «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції (річна)»; форма № 1. «Баланс»; форма № 2. «Звіт про фінансові результати»; форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»; форма № 1 - підприємство (річна) «Структурне обстеження підприємства»; форма 10-мех «Наявність сільськогосподарської</p>	<p>Підготовка 2 розділу звіту. Таблиці для проведення розрахунку в і аналізу: Таблиці К5- К15, К27.</p>	<p>64</p>

<p><u>2.2. Оборотні фонди та оборотні кошти підприємства.</u> Оборотні фонди, їх склад і структура. Оборотні виробничі фонди і фонди обігу. Показники ефективного використання оборотних фондів: кількість обертів, коефіцієнт оборотності в днях і коефіцієнт закріплення. Розрахунок суми коштів, вивільнених (додатково залучених) в результаті прискорення (уповільнення) їх оборотності.</p>	<p>техніки в сільськогосподарських підприємствах»; форма 2-тр «Звіт про наявність та використання автотранспорту».</p>		
<p>Тема 3. Економічна ефективність виробництва основних видів продукції. <u>3.1. Економічна ефективність виробництва продукції рослинництва.</u> Проаналізувати посівну площу, урожайність, валовий збір, валове виробництво продукції та фактори, що його обумовлюють; продуктивність праці і залежність її від затрат на 1 га посіву та урожайності культури, собівартість, прибуток і рентабельність виробництва продукції їх взаємозв'язок і взаємообумовленість, розраховувати межу беззбитковості по кожному виду виробництва, проаналізувати структуру і динаміку собівартості окремих видів продукції рослинництва. <u>3.2. Економічна ефективність виробництва продукції тваринництва.</u> Проаналізувати поголів'я тварин, їх продуктивність і валове виробництво продукції та фактори, що його обумовлюють, продуктивність праці і залежність її від затрат на 1 голову тварини та продуктивності худоби, собівартість, прибуток і рентабельність виробництва продукції їх взаємозв'язок і взаємообумовленість, розраховувати межу беззбитковості по кожному виду виробництва, проаналізувати структуру і динаміку собівартості окремих видів продукції. <u>3.3. Економічна ефективність виробництва інших видів продукції.</u> Проаналізувати ефективність діяльності інших виробництв (за наявності їх в аграрному підприємстві).</p>	<p>Аналіз статистичної та фінансової звітності: форма 4-сг «Посівні площі сільськогосподарських культур»; форма 29-сг «Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду»; форма №21 – заг «Реалізація сільськогосподарської продукції»; форма 24-сг «Звіт про виробництво продукції тваринництва та кількість сільськогосподарських тварин»; форма 50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств».</p>	<p>Підготовка 3 розділу звіту. Таблиці для проведення розрахунків в аналізі: Таблиці K16- K21.</p>	<p>64</p>
<p>Тема 4. Трудові ресурси та організація оплати праці на підприємстві. <u>4.1. Трудові ресурси підприємства.</u> Проаналізувати показники забезпеченості підприємства трудовими ресурсами, ефективності їх використання, стан організації оплати та продуктивності праці. Категорії працюючих: основні і допоміжні робочі. Розрахунок коефіцієнтів: плинності, стабільності, приймання, вибуття основних робітників. Система підвищення кваліфікації, заходи щодо скорочення плинності кадрів. Показники руху персоналу на підприємстві. <u>4.2. Оплата праці на підприємстві.</u> Охарактеризувати основні форми і системи</p>	<p>Аналіз статистичної та фінансової звітністю: 1.Статистична звітність з праці, по кадрам і фонду заробітної плати: форма №1-ПВ «Звіт з праці» (місячна, квартальна); форма №1-ПВ (умови праці) «Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу із шкідливими умовами праці»; форма №3-ПВ «Звіт про</p>	<p>Підготовка 4 розділу звіту. Таблиці для проведення розрахунків в аналізі: Таблиці K22- K24.</p>	<p>64</p>

<p>оплати праці. Фактичний річний рівень оплати праці і його структура: основна заробітна плата, додаткова, річний рівень оплати праці по професіям . ефективність організації оплати праці на підприємстві: На конкретних розрахунках показати, як в підприємстві визначають розцінки за одиницю продукції, одиницю роботи. Аналіз використання фонду оплати праці - визначити правильність витрачання фонду заробітної плати та відповідність її розмірів обсягом продукції, що випускається. Показники продуктивності праці: виробіток і трудомісткість. Темп зростання продуктивності праці. Шляхи підвищення ефективності використання праці та заробітної плати.</p>	<p>використаний робочий час»; форма №6- ПВ «Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання».</p>		
<p>Тема 5. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства. <u>5.1. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства</u> (структура активів підприємства, стан дебіторської та кредиторської заборгованості, фінансова стійкість, платоспроможність й ліквідність підприємства); <u>5.2. Формування та використання прибутку.</u> (склад і динаміка прибутку підприємства, фінансові результати від реалізації продукції, робіт і послуг, інші фінансові доходи і витрати, показники рентабельності підприємства).</p>	<p>Аналіз статистичної та фінансової звітності: форма № 1. «Баланс». форма № 2. «Звіт про фінансові результати». форма 1-м. «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»; форма №4 «Звіт про власний капітал»; форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»; форма №6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності»;</p>	<p>Підготовка 5 розділу звіту. Таблиці для проведенн я розрахункі в і аналізу: Таблиці K25- K26.</p>	<p>64</p>
<p>Тема 6. Виробничі дані для маржинального аналізу <u>6.1. Інтегровані бази даних.</u> Сформувані інтегровану базу інформаційних даних економічного, технологічного та ринкового характеру, що враховує особливості, специфіку та конкретні умови функціонування аграрного підприємства-бази стажування. про наявні на підприємстві машини, обладнання та пристрої, важливі для обчислення постійних витрат та змінних витрат; дані про основні технологічні операції (механізовані роботи) на підприємстві та пов'язані з ними змінні витрати механізації, а також відповідні витрати праці. Опрацювати інформацію про основні засоби, (машини та пристрої), наявні на підприємстві чітко вказавши назву машини (пристроїв) обладнання, серійний номер, технічні характеристики (потужність, витрати пального), обсяг робіт на підприємстві та ін. З'ясувати який метод нарахування амортизації використовується в підприємстві.</p>	<p>Опрацювання звітності підприємства; опитування фахівців (агронома, зоотехніка, ветеринара, бухгалтера, економіста, інженера, керівника та інших) та заповнення опитувальних листків.</p>	<p>Підготовка 6 розділу звіту. Таблиці для формуванн я інтегрован ої бази даних: Л.1 – Л.14</p>	<p>80</p>

6.2. Характеристика виробничих процесів у рослинництві.

Збір інформації про технологічні особливості вирощування сільськогосподарських культур в підприємстві-базі фахового стажування. Зокрема інформацію про: типи виробничих процесів, сорти рослин, норму висіву, види та норму внесення мінеральних добрив та засобів захисту рослин в підприємстві; інформацію про види техніки та склад агрегатів, що використовується в підприємстві для вирощування кожної окремої культури. З'ясувати їх назви, моделі, вартість придбання, фактичний та рекомендований термін використання. З'ясувати, як в підприємстві визначаються норми витрат пального, витрати праці, витрати на поточний ремонт техніки. З'ясувати, які види послуг використовує підприємство при вирощуванні сільськогосподарських культур, а також ціни таких послуг.

6.3. Опис виробничих процесів у тваринництві.

Збір інформації про технологічні особливості утримання сільськогосподарських тварин та виробництво продукції тваринництва в підприємстві-базі фахового стажування. З'ясувати які виробничі процеси тваринництва розвинені в підприємстві-базі стажування, які породи тварин використовуються. Зібрати інформацію про спосіб утримання поголів'я, тривалість міжотельного періоду, кількість лактацій, тривалість використання корів, види кормів та рівень годівлі, відсоток падежу дорослих тварин та молодняку. З'ясувати які види техніки використовують у тваринництві для роздачі кормів, доїння, поїння, прибирання гною: їх назви, моделі, вартість придбання, фактичний та рекомендований термін використання. Отримати інформацію про кількість та види будівель: їх призначення, первісну та залишкову вартість, фактичний та рекомендований термін використання. З'ясувати, як в підприємстві визначають витрати праці у тваринництві. Які види ветеринарних чи інших послуг використовує підприємство в галузі тваринництва та яка вартість цих послуг.

6.4. Опис виробничих процесів із надання послуг.

Збір інформації про види та ефективність надання послуг, що надає підприємство. Якщо підприємство надає послуги зі збирання урожаю, обприскування сільськогосподарських культур, внесенню мінеральних добрив, дослідженню посівів за допомогою квадрокоптера тощо, то з'ясувати

ціну та дохід від таких послуг. 6.5. База даних ринкових цін. Формування бази ринкових цін на продукцію сільського господарства, посівний матеріал, мінеральні добрива, засоби захисту рослин та тварин, корми, ветеринарні послуги, ветеринарні препарати з використанням мережі Інтернет та за допомогою опитування економіста, бухгалтера, агронома, зоотехніка, інженера. Сформувавши опитувальні листи та заповнити відповідні таблиці звіту.			
Тема 7. Розробка технологічної карти виробничого процесу. Якщо підприємство вже використовує технологічну карту, то отримати її і дослідити, як за допомогою технологічної карти визначають витрати пального, витрати праці, суму оплати праці, витрати на мінеральні та органічні добрива, та загальну суму прямих витрат. Якщо підприємство не має розробленої технологічної карти по вирощуванню сільськогосподарських культур, то зібрати інформацію, необхідної для складання технологічної карти, а саме: вид культури, площа, урожайність, норма висіву, сорт, вид, норми та способи внесення мінеральних та органічних добрив; склад агрегатів, кількість працівників; тарифні розряди, тарифні ставки та розцінки за одиницю робіт; норми витрат пального; види робіт, що виконуються власною технікою та з використанням орендованої техніки, а також вартість таких послуг.	Опитування фахівців (агронома, бухгалтера, економіста, інженера, керівника та інших) та заповнення опитувальних листків.	Підготовка 7 розділу звіту.	50
Після проведеного аналізу, який включає і використання ІТ-технологій, у пропозиціях для підприємства здійснити моделювання ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків та розробити оптимальні рішення з фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.			
ВСЬОГО		x	450

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Фахове стажування здійснюється при прямому керівництві з боку кафедри і при безпосередньому керівництві з боку наставника – керівника від підприємства.

Обов'язки керівника практики від університету: інформувати завідувача кафедри про стан проходження практики студентами; перевіряти зміст зібраних студентами матеріалів та стан підготовки звіту з практики; проводити регулярні (згідно зі складеним і

затвердженим графіком) консультації; перевіряти звіти з практики і допускати їх до захисту.

Обов'язки керівників практики від підприємства - об'єкта практики: організація проходження практики студентів відповідно до діючої програми і виданого завдання; контроль за виконанням як окремих завдань, так і всієї програми практики в цілому; контроль дотримання практикантами виробничої і трудової дисципліни і вчасне повідомлення в університет про випадки серйозного порушення студентами правил внутрішнього розпорядку; підготувати відгук і дати оцінку роботи студента на практиці.

Методи викладання застосовані викладачем під час проходження практики - консультування по розділам написання звіту, навчання на робочому місці (learning by doing). *Методи навчання* – проведення опитувань, та інших комунікацій, написання звіту по розділам.

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оцінка керівника практики від підприємств	20/20%	Наприкінці практики
2.	Вчасність подання та оформлення звіту про фахове стажування	40/40%	7 тиждень 8 семестру
3.	Презентація звіту та публічний захист	40/40%	8 тиждень 8 семестру

Рекомендації для роботодавця щодо завдань, які доцільно ставити здобувачу під час навчання на робочому місці для досягнення очікуваних ДРН

Очікувані ДРН	Рекомендоване завдання	Орієнтовний період виконання	Примітки (можливо форма)
ДРН 1: застосовувати усні і письмові комунікації при спілкуванні з керівництвом, зборі інформації, а також при написанні та захисті звіту;	Надати інформацію для написання і аналізу звіту	8 дні	*Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.
ДРН2: здійснювати самостійний пошук, відбір та обробку інформації з різних джерел та формувати інформаційну базу даних, що включає економічний, технологічний та ринковий характер і враховує специфіку підприємства – бази стажування.	Надати інформацію для написання і аналізу звіту	8 дні	Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.
ДРН3: аналізувати	Надати інформацію	10 днів	Довідкова

ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства, економічну ефективність виробництва основних видів продукції аграрного підприємства; фінансово-економічні результати діяльності підприємства;	для написання і аналізу матеріалів до розділів 2 -5		інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.
ДРН4: здійснювати моделювання ефективності технологічних процесів в аграрному підприємстві через оптимізацію системи матеріально-технічного забезпечення і моніторинг товарних ринків при написанні звіту з практики;	Надати інформацію для написання і аналізу звіту	8 днів	Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.
ДРН5: розробляти оптимальні рішення з фінансово-технологічної диверсифікації аграрного виробництва на основі інноваційного розвитку.	Надати інформацію для написання і аналізу звіту	8 днів	Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.
ДРН6: на основі проведеного за допомогою ІТ-технологій аналізу розробляти стратегії розвитку підприємницьких структур в агропромисловому секторі.	Надати інформацію для написання і аналізу звіту	8 днів	Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунках.

*Довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунків.

При проходженні виробничої практики *на сільськогосподарському підприємстві* до основного переліку додаються:

1. Статут підприємства.
2. Посадові інструкції фахівців.
3. Форми бухгалтерської і статистичної звітності:
 - Форма № 1. Баланс.
 - Форма № 2. Звіт про фінансові результати.
 - Форма 1-ПВ. Звіт з праці.
 - Форма 3-ПВ. Звіт про використання робочого часу.
 - Форма 2-м. Звіт про фінансові результати.
 - Форма 1-м. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.
 - Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»;
 - Форма №4 «Звіт про власний капітал»;
 - Форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»;
 - Форма №6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності»;
 - Форма №2 – ОЗ (річна) «Звіт про наявність і рух основних засобів, амортизацію (знос)»;
 - Форма №1 – інвестиції (річна) «Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні вкладення)».
 - Форма №2 – ТР «Звіт про роботу автотранспорту»;
 - Форма №10 – мех «Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах»;
 - Форма №21 – заг «Реалізація сільськогосподарської продукції»;
 - Форма №24 (річна) «Стан тваринництва»;
 - Форма № 9-б-сг «Внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів»

Форма №29-сг (річна) «Підсумки збору врожаю сільськогосподарських культур, плодів, ягід та винограду»

Форма №50 с.-г. «Основні економічні показники діяльності сільськогосподарських підприємств».

Рекомендована форма оцінювання керівником від бази практики, рівня soft skills, які може продемонструвати здобувач на робочому місці

Соціальні / м'які навички (soft skills)	Рівень володіння, який демонструє здобувач			
	низький	задовільний	достатній	високий
Здатність працювати самостійно та самостійно знаходити вирішення проблемних ситуацій, що склалися на робочому місці				
Усвідомлення власних сильних і слабких сторін, цілей та цінностей				
Стресостійкість (здатність зберігати ефективність у роботі в умовах тиску, стресу)				
Ініціативність				
Здатність оцінювати результати діяльності (власні та інших)				
Навички письмового спілкування (звіти, листи тощо)				
Усна презентація – чітке та впевнене подання інформації				
Комп'ютерна грамотність - вміння користуватися різноманітним програмним забезпеченням				
Самоорганізованість (здатність працювати структуровано, розподіляти завдання за пріоритетами, у часі та ефективно їх виконувати)				
Креативність – здатність бути оригінальним чи винахідливим та мислити нестандартно				
Розстановка пріоритетів - здатність ранжувати завдання за важливістю				
Планування: постановка досяжних цілей та структурування дій для їх досягнення				
Здатність обґрунтовано приймати рішення - обирати найкращий варіант з ряду альтернатив				
Командна робота – може конструктивно працювати з іншими над спільним завданням				

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Оцінка	<12 балів	12-14	15-17	18-20

керівника практики від підприємств	Якість виконання робіт низька, не приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, порушував дисципліни та техніку безпеки	Якість виконання робіт достатня, приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, дотримувався дисципліни та техніки безпеки	Якість виконання робіт добра, приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, дотримувався дисципліни та техніки безпеки	Якість виконання робіт висока, приймав участь у суспільній і організаційно-побутовій діяльності підприємства, дотримувався дисципліни та техніки безпеки
Звіт про виробничу практику	<24 балів	24-28	29-34	35-40
	Недбале чи неповне оформлення роботи і щоденника практики. Переважну більшість питань програми практики у звіті висвітлено, однак мають місце помилки; характеристика студента у частині ставлення до практики і трудової дисципліни є негативною.	У звіті висвітлено не всі питання або роботу підготовлено не самостійно; характеристика студента у частині ставлення до практики і трудової дисципліни в цілому позитивна	Звіт відповідає темі дослідження, характеристика на студента від бази практики є позитивною;	Зміст і оформлення звіту та щоденника практики носять повний завершений вигляд; характеристика на студента від бази практики є позитивною;
Презентація звіту та публічний захист	<24 балів	24-28	29-34	35-40
	Презентація не відповідає темі дослідження, відсутнє логічне представлення ходу дослідження,	Презентація відповідає темі дослідження,	Відповідність змісту темі дослідження, відсутня стильова єдність презентації	Відповідність змісту темі дослідження, ясне і логічне представлення ходу дослідження, наявність навичок, слайди презентації чітко структурованою; студент дав повні та точні відповіді на всі запитання членів комісії щодо програми практики.

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Письмовий зворотний зв'язок під час написання розділів	Протягом 1-3 днів після

	звіту	виконання розділу
2	Усний зворотний зв'язок від викладача під час написання розділів звіту	На протязі всього виконання звіту

* Формою підсумкового контролю є диференційований залік. Якщо студент успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання, що відображено у звіті, й отримав високу оцінку від керівника практики від університету він виходить на захист звіту з практики. Захист відбувається перед комісією. Залікова оцінка визначається за результатами захисту.

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники, посібники

1. Олійник Т. Г., Мельник І. О., Горобченко О. А. Економіка аграрного виробництва : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2019. 105 с. URL : http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5634/1/Oliynyk_Ekonomika%20agrarnogo%20vyrobnycztva.pdf
2. Петрига О. М., Яворська Т. І., Прус Ю. О. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник. За ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. 498 с. URL : <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream.pdf>
3. Фермер: базовий рівень [Текст]: підручник / Гол. ред. В.І.Ладика. К: Агроосвіта, 2013. 623 с.
4. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. [2-ге вид.: доп. і перероблене]. К. : КНЕУ, 2002. 624 с.
5. Виробнича економіка. / За ред. В.П. Галушко, Г. Штрьобеля. Навч. Посібник. В: Нова книга, 2005. 400с.

6.1.2 Методичне забезпечення

5. Строченко Н.І., Коблянська І.І., Пилипенко Н.М. Програма проходження виробничої практики та методичні вказівки щодо складання звіту для студентів 4 курсу денної форми навчання галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» та 07 «Управління та адміністрування» спеціальностей 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «бакалавр». Суми: Сумський національний аграрний університет, 2019. 100 с.

6.1.3. Інформаційні ресурси

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Офіційний сайт наукового журналу «Економіка України». URL: <http://www.economukraine.com.ua/index.php>
8. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua>
9. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
11. Електронна зернова біржа URL: <https://graintrade.com.ua/>
12. Закупівельна компанія Нібулон URL: <http://nibulon.com/>
13. Зернова дошка оголошень URL: <http://zernoua.com/>
14. Група компаній Прометей URL: <https://prometey.org.ua/>
15. Продукція тваринництва URL: <http://milkua.info/>

6.4 Програмне забезпечення

Пакети стандартних програм Microsoft Office